

Javaslat a Balatoncsicsói Helyi Értéktárba történő felvételhez

I. A javaslattevő adatai

1. *A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:*

Pintér László

2. *A javaslatot benyújtó személy, vagy a kapcsolattartó személy adatai:*

Név: Pintér László

Levelezési cím: 8272 Óbudavár Fő u. 30.

Telefonszám: 30-418-49-52, 87-655-229

E-mail cím: pinterl@freemail.hu

II. A települési érték adatai

1. *A települési érték megnevezése:*

Ároktői templomrom

2. *A települési érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:*

☐ agrár- és élelmiszergazdaság

☐ egészség és életmód

☒ épített környezet

☐ ipari és műszaki megoldások

☒ kulturális örökség

☐ sport

☐ természeti környezet

☒ turizmus

3. *A települési érték fellelhetőségének helye:*

Balatoncsicsótól délnyugatra, egy északnyugat-délkelet irányú dombvonulat gerincén áll a középkori templomrom.

Ma a templomromot sűrű erdő veszi körül. A szakirodalom szerint ennek a határrésznek Csukrét a neve.

4. *A települési érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:*

A kisméretű, keletelt, egyhajós, különböző méretű törtkőből épült, egyenes szentélyzáródású templom falai még ma is több helyen szinte eredeti magasságukig állnak. A templom mai mérete kb. 6X9 méter.

A falak legjobb állapotban a nyugati,(a bejárat helyével) a déli és az északkeleti oldalon a szentélycsatlakozásnál állnak. (magasságuk ezeken a szakaszokon eléri a 3 métert) A szentély szinte teljesen elpusztult, csak alapfalai maradtak meg. Alakjára a szentély és a templomhajó csatlakozásánál megmaradt falcsonkokból lehet következtetni. A templom északi és nyugati oldalán magas törmelék halom veszi körül a falakat. A templom belsejében még magasabban áll a beomlott fal törmeléke. Vélhetően a templom faragott kövei is megtalálhatók a leomlott

falszakaszok alatt. A templom nyugati falának belső falsíkján karzat nyomai figyelhetők meg. A templom körül viszonylag sík rész terül el, kivéve a keleti oldalt, ahol a szentélytől néhány méterre meredeken lejteni kezd a talaj. A sík terület a templom körüli temető határait is megmutatja. A romot erdő veszi körül, a templom belsejében is fák nőnek.

A templom Szentberek falu temploma volt. A szakirodalomban szereplő Berecfa-dűlőt a helybeliek nem ismerik. Az 1964-ben végzett terepbejáráskor még nem volt erdő ezen a területen, így a templomtól délre egy patakra lejtő domb oldalán mintegy 150X80 méteres területen nagyszámú későközépkori (XIV-XVI sz.) kerámia jelezte az egykori falu helyét.

Szentberek az Árpád-korban királyi udvarnokok falva lehetett. Később, valószínűleg a XIV. századtól a veszprémi püspök birtoka. Első írásos említése 1354-ből ismert. 1522-ben Szentberekfalva néven szerepelt. A XVI. Századi rovásadó összeírásokban többnyire a szomszédos Árokfővel együtt említették. 1524-ben a veszprémi püspöknek 11 adózó (közte 7 egész telkes jobbágy, 4 féltelkes nemes) és 6 pusztá portája volt itt. 1542-ben a püspöknek 1 adózó, 4 szegény, az egyházi nemeseknek 6 adózó portája volt. 1543-ban Árokfővel együtt szerepelt, 5 adózó (de nem fizető) portával. 1548-ban bár egy török támadás részben elpusztította a két falut, még 3 adózó portáját írták össze. 1553-ban és 1555-ben már csak egy lakott portája szerepelt. 1555-ben, vagy röviddel utána pusztulhatott el véglegesen, többé nem írták össze. Plébániájáról csak kései írott adat ismert - először 1523-ban említik - de a templom Árpád-kori.

5. *Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:*

Jelentős kultúrtörténeti emlék a Nivegy-völgyben. Árpád-kori falusi templomaink nem maradtak fenn túl nagy számban. Vigyáznunk kell a meglévőkre, még ha romos állapotban vannak is. Szép kis templom csodálatos környezetben. A fák között megbújó templomocska fantasztikus, sejtelmes látvány a lombok között átszűrődő fényben. Egy régészeti feltárás, majd azt követően egy állagmegóvás, részbeni (vagy akár teljes) rekonstrukció gyönyörű kirándulóhellyé teheti ezt a kis romot és környezetét.

6. *A települési értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája:*

Veress D. Csaba: A Nivegy-völgy falvainak története: Balatoncsicsó, Óbudavár, Szentantalfa, Szentjakabfa, Tagyon, Balatoncsicsó 2000

VMRT 1. 4/1 Budapest 1966 - KÖH azonosító 7364

LDM adattára és fotótár

Kelt: Óbudavár 2014 november 18.

aláírás

Mellékletek

1. Az értéktárba felvételre javasolt helyi érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:

NY-i fal a bejárat helyével

a szentély É-i falcsonkja

NY-i fal a magas omladékkal

É-i fal maradványa kívülről

D-i fal

templombelső DK-i szeglet a
szentély indításával

Fotókat készítette: Pintér László

